

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi mielenterveyslain
muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että mielenterveyslakia muutettaisiin siten, että mielenterveystyön yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta keskitettäisiin sosiaali- ja terveysministeriöön. Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toimisi sosiaali- ja terveyshallitus.

Esitys liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon keskushallinnon uudellenjärjestämiseen, jonka mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palve-

lujärjestelmän yleinen hallinnollinen johtaminen ja ohjaus on keskitetty sosiaali- ja terveysministeriöön ja sosiaalihallitus ja lääkintöhallitus on yhdistetty uudeksi asiantuntijakeskusvirastoksi, sosiaali- ja terveyshallitukseksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Vuoden 1991 alusta voimaan tulleen mielenterveyslain (1116/90) mukaan mielenterveystyön yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön alaisena lääkintöhallitukselle kansanterveyslaissa (66/72) ja erikoissairaanhoidolaissa (1062/89) tarkoitetun toiminnan osalta sekä sosiaalihallitukselle sosiaalihuoltolaissa (710/82) tarkoitetun toiminnan osalta.

Mielenterveyslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että mielenterveystyön yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluisi sosiaali- ja terveysministeriölle ja että sosiaali- ja terveyshallitus toimisi mielenterveystyön asiantuntijaviranomaisena. Viraston asiantuntijatehtävistä säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annettussa laissa (63/91). Lain mukaan sosiaali- ja

terveyshallituksen tehtävänä on seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa ja hankkia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelussa, päätöksenteossa ja käytännön toiminnassa tarvittavaa kotimaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista sekä välittää sitä käyttäjille toteuttamalla tutkimus- ja kehittämishankkeita, järjestämällä koulutusta ja ohjausta sekä tekemällä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi tarpeellisia aloitteita ja esityksiä. Tämä koskee myös mielenterveystyön asiantuntijaviranomaisena toimimista.

Valtion mielisairaaloita ja mielentilatutkimuksia koskevat asiat kuuluisivat ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveyshallitukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että lääkintöhallitusta ja sosiaalihallitusta koskevat säännökset muutettaisiin koskemaan sosiaali- ja terveyshallitusta.

2. Esityksen taloudelliset, organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia, organisatorisia eikä henkilöstövaikutuksia.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/90) 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 18, 19, 21 ja 22 §, 24 §:n 1 ja 2 momentti sekä 34 §:n 2 ja 3 momentti sekä
lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Ohjaus ja valvonta

Mielenterveystyön yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu, jollei lailla toisin säädetä, sosiaali- ja terveysministeriölle.

— — — — —
Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

6 §

Valtion mielisairaalassa annettava hoito

— — — — —
Päätöksen valtion mielisairaalaan ottamisesta tekee sosiaali- ja terveyshallitus. Kun rikoksesta syytetty on otettu hoitoon valtion mielisairaalaan, päätöksen hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee sosiaali- ja terveyshallitus siten kuin 17 §:ssä säädetään. Muulloin hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee päätöksen valtion mielisairaalan ylilääkäri sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaisesti.

16 §

Mielentilatutkimus

Tuomioistuimen on määrättyään rikoksesta syytetyn mielentilatutkimukseen viipymättä toimitettava asiakirjat sosiaali- ja terveyshallitukselle. Sosiaali- ja terveyshallitus määrää, missä mielentilatutkimus suoritetaan ja, jos se suoritetaan sairaalan ulkopuolella, kuka sen suorittaa.

Mielentilatutkimus on toimitettava ja lausunto rikoksesta syytetyn mielentilasta annettava sosiaali- ja terveyshallitukselle viimeistään kahden kuukauden kuluttua mielentilatutkimuksen aloittamisesta. Sosiaali- ja terveyshallitus voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella.

Sosiaali- ja terveyshallitus antaa saamansa lausunnon perusteella oman lausuntonsa rikoksesta syytetyn mielentilasta tuomioistuimelle.

17 §

Hoito tahdosta riippumatta mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos edellytykset rikoksesta syytetyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun mielentilatutkimus on toimitettu, sosiaali- ja terveyshallituksen on mää-

rättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta.

Hoitoon määrättyä saadaan sosiaali- ja terveyshallituksen päätöksen nojalla pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Jos ennen tämän ajan päättymistä näyttää ilmeiseltä, että hoidon jatkaminen on välttämätöntä sen jälkeenkin, mutta siitä ei päästä potilaan kanssa yhteisymmärrykseen, potilaasta on annettava tarkkailulausunto sen selvittämiseksi, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Hoidon jatkaminen tai lopettaminen on ratkaistava 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin kirjallisella päätöksellä ennen kuin hoitoa on kestänyt kuusi kuukautta. Päätös on heti alistettava sosiaali- ja terveyshallituksen vahvistettavaksi.

Hoidon jatkamista koskevan päätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Tämän jälkeen on selvitettävä uudelleen, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Päätöksen hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta tekee sosiaali- ja terveyshallitus.

18 §

Sairaalasta poistaminen mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos mielentilatutkimuksen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet saadaan sosiaali- ja terveyshallituksen suostumuksella poistaa hänen sitä halutessaan sairaalasta jo ennen kuin sosiaali- ja terveyshallituksen lausunto on annettu.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus 16 §:n 3 momentissa tarkoitetussa lausunnossaan toteaa, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen sitä halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta.

19 §

Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuolto

Jos sosiaali- ja terveyshallitus 18 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun

lain (519/77) 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallitus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta. Sosiaali- ja terveyshallituksen päätös vastaa tällöin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityishuollon johtoryhmän päätöstä. Päätöstä ei kuitenkaan alisteta lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus erityishuollon johtoryhmän esityksestä katsoo, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ei enää ole, erityishuolto on heti lopetettava ja potilas poistettava erityishuoltoa antavasta toimintayksiköstä hänen sitä halutessaan.

21 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittäminen

Jos tuomioistuin jättää rikoksesta syytetyn mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta, tuomioistuin voi saattaa kysymyksen hänen psykiatrisen sairaanhoidon tarpeestaan sosiaali- ja terveyshallituksen selvittettäväksi. Tuomioistuin voi samalla määrätä hänet säilytettäväksi vankilassa, kunnes sosiaali- ja terveyshallituksen päätös on annettu.

Jos rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittämiseksi on välttämätöntä, sosiaali- ja terveyshallitus voi määrätä hänet enintään 30 päiväksi sairaalaan tutkittavaksi.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos sosiaali- ja terveyshallitus toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallituksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidossa pitämisestä ja hoidon jatkamisesta on voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus toteaa, että edellytyksiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on

hänen niin halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta tai hänen säilyttämisensä vankilassa välittömästi lopetettava.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallitus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta niin kuin 19 §:ssä säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta, saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Sairaalan lääkärin 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tekemään päätöksen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tahdosta riippumatta, haetaan kuitenkin muutosta valittamalla sosiaali- ja terveyshallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveyshallituksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden ja sosiaali- ja terveyshallituksen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

34 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita tahdosta riippumatta annettavan hoidon järjestämisessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tarvittaessa tässä laissa tarkoitetuissa lausunnoissa ja päätöksissä käytettävien lomakkeiden kaavat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski*

L a k i

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/90) 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 18, 19, 21 ja 22 §, 24 §:n 1 ja 2 momentti sekä 34 §:n 2 ja 3 momentti sekä
lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Ohjaus ja valvonta

Mielenterveystyön yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu, jollei lailla *ole* toisin säädetty, sosiaali- ja terveysministeriön *alaise-
na* lääkintöhallitukselle kansanterveyslaissa (66/72) ja erikoissairaanhoidolaissa (1062/89) tarkoitetun toiminnan osalta sekä sosiaalihuoltok-
tukselle sosiaalihuoltolaissa (710/82) tarkoite-
tun toiminnan osalta.

Ehdotus

2 §

Ohjaus ja valvonta

Mielenterveystyön yleinen suunnittelu, oh-
jaus ja valvonta kuuluu, jollei lailla toisin
säädetä, *sosiaali- ja terveysministeriölle.*

*Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toi-
mii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä
ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvitta-
vien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja
terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).*

6 §

Valtion mielisairaalassa annettava hoito

Päätöksen valtion mielisairaalaan ottamises-
ta tekee lääkintöhallitus. Kun rikoksesta syy-
tetty on otettu hoitoon valtion mielisairaalaan,
päätöksen hoidon lopettamisesta ja sairaalasta
poistamisesta tekee lääkintöhallitus, siten kuin
jäljempänä 17 §:ssä säädetään. Muulloin hoi-
don lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta
tekee päätöksen valtion mielisairaalan ylilääkä-
ri lääkintöhallituksen määräysten mukaisesti.

Päätöksen valtion mielisairaalaan ottamises-
ta tekee *sosiaali- ja terveyshallitus*. Kun rikok-
sesta syytetty on otettu hoitoon valtion mieli-
sairaalaan, päätöksen hoidon lopettamisesta ja
sairaalasta poistamisesta tekee *sosiaali- ja ter-
veyshallitus* siten kuin 17 §:ssä säädetään.
Muulloin hoidon lopettamisesta ja sairaalasta
poistamisesta tekee päätöksen valtion mielisai-
raalan ylilääkäri sosiaali- ja terveyshallituksen
määräysten mukaisesti.

16 §

Mielentilatutkimus

Tuomioistuimen on määrättyään rikoksesta
syytetyn mielentilatutkimukseen viipymättä
toimitettava asiakirjat lääkintöhallitukselle.
Lääkintöhallitus määrää, missä mielentilatutki-

16 §

Mielentilatutkimus

Tuomioistuimen on määrättyään rikoksesta
syytetyn mielentilatutkimukseen viipymättä
toimitettava asiakirjat *sosiaali- ja terveyshalli-
tukselle. Sosiaali- ja terveyshallitus* määrää,

Voimassa oleva laki

mus suoritetaan ja, jos se suoritetaan sairaalan ulkopuolella, kuka sen suorittaa.

Mielentilatutkimus on toimitettava ja lausunto rikoksesta syytetyn mielentilasta annettava lääkintöhallitukselle viimeistään kahden kuukauden kuluttua mielentilatutkimuksen aloittamisesta. Lääkintöhallitus voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella.

Lääkintöhallitus antaa saamansa lausunnon perusteella oman lausuntonsa rikoksesta syytetyn mielentilasta tuomioistuimelle.

17 §

Hoito tahdosta riippumatta mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos edellytykset rikoksesta syytetyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun mielentilatutkimus on toimitettu, lääkintöhallituksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta.

Hoitoon määrättyä saadaan lääkintöhallituksen päätöksen nojalla pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Jos ennen tämän ajan päättymistä näyttää ilmeiseltä, että hoidon jatkaminen on välttämätöntä sen jälkeenkin, mutta siitä ei päästä potilaan kanssa yhteisymmärrykseen, potilaasta on annettava tarkkailulausunto sen selvittämiseksi, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Hoidon jatkaminen tai lopettaminen on ratkaistava 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin kirjallisella päätöksellä ennen kuin hoitoa on kestänyt kuusi kuukautta. Päätös on heti alistettava lääkintöhallituksen vahvistettavaksi.

Hoidon jatkamista koskevan päätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Tämän jälkeen on selvitettävä uudelleen, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Päätöksen hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta tekee lääkintöhallitus.

Ehdotus

missä mielentilatutkimus suoritetaan ja, jos se suoritetaan sairaalan ulkopuolella, kuka sen suorittaa.

Mielentilatutkimus on toimitettava ja lausunto rikoksesta syytetyn mielentilasta annettava *sosiaali- ja terveyshallitukselle* viimeistään kahden kuukauden kuluttua mielentilatutkimuksen aloittamisesta. *Sosiaali- ja terveyshallitus* voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella.

Sosiaali- ja terveyshallitus antaa saamansa lausunnon perusteella oman lausuntonsa rikoksesta syytetyn mielentilasta tuomioistuimelle.

17 §

Hoito tahdosta riippumatta mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos edellytykset rikoksesta syytetyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun mielentilatutkimus on toimitettu, *sosiaali- ja terveyshallituksen* on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta.

Hoitoon määrättyä saadaan *sosiaali- ja terveyshallituksen* päätöksen nojalla pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Jos ennen tämän ajan päättymistä näyttää ilmeiseltä, että hoidon jatkaminen on välttämätöntä sen jälkeenkin, mutta siitä ei päästä potilaan kanssa yhteisymmärrykseen, potilaasta on annettava tarkkailulausunto sen selvittämiseksi, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Hoidon jatkaminen tai lopettaminen on ratkaistava 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin kirjallisella päätöksellä ennen kuin hoitoa on kestänyt kuusi kuukautta. Päätös on heti alistettava *sosiaali- ja terveyshallituksen* vahvistettavaksi.

Hoidon jatkamista koskevan päätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Tämän jälkeen on selvitettävä uudelleen, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Päätöksen hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta tekee *sosiaali- ja terveyshallitus*.

Voimassa oleva laki

18 §

Sairaalasta poistaminen mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos mielentilatutkimuksen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet saadaan lääkintöhallituksen suostumuksella poistaa hänen sitä halutessaan sairaalasta jo ennen kuin lääkintöhallituksen lausunto on annettu.

Jos lääkintöhallitus 16 §:n 3 momentissa tarkoitetussa lausunnossaan toteaa, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen sitä halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta.

19 §

Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuolto

Jos lääkintöhallitus 18 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon saattavat olla olemassa, lääkintöhallituksen on siirrettävä asia sosiaalihallituksen ratkaistavaksi. Sosiaalihallituksen päätös vastaa tällöin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityishuollon johtoryhmän päätöstä. Päätöstä ei kuitenkaan alisteta lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Jos sosiaalihallitus erityishuollon johtoryhmän esityksestä katsoo, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ei enää ole, erityishuolto on heti lopetettava ja potilas poistettava erityishuoltoa antavasta toimintayksiköstä hänen sitä halutessaan.

21 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittäminen

Jos tuomioistuimien jättää rikoksesta syytetyn mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitse-

Ehdotus

18 §

Sairaalasta poistaminen mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos mielentilatutkimuksen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet saadaan *sosiaali- ja terveyshallituksen* suostumuksella poistaa hänen sitä halutessaan sairaalasta jo ennen kuin *sosiaali- ja terveyshallituksen* lausunto on annettu.

Jos *sosiaali- ja terveyshallitus* 16 §:n 3 momentissa tarkoitetussa lausunnossaan toteaa, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen sitä halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta.

19 §

Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuolto

Jos *sosiaali- ja terveyshallitus* 18 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, *sosiaali- ja terveyshallitus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta. Sosiaali- ja terveyshallituksen* päätös vastaa tällöin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityishuollon johtoryhmän päätöstä. Päätöstä ei kuitenkaan alisteta lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Jos *sosiaali- ja terveyshallitus* erityishuollon johtoryhmän esityksestä katsoo, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ei enää ole, erityishuolto on heti lopetettava ja potilas poistettava erityishuoltoa antavasta toimintayksiköstä hänen sitä halutessaan.

21 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittäminen

Jos tuomioistuimien jättää rikoksesta syytetyn mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitse-

Voimassa oleva laki

matta, tuomioistuिन voi saattaa kysymyksen hänen psykiatrisen sairaanhoidon tarpeestaan lääkintöhallituksen selvittäväksi. Tuomioistuिन voi samalla määrätä hänet säilytettäväksi vankilassa, kunnes lääkintöhallituksen päätös on annettu.

Jos rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittämiseksi on välttämätöntä, lääkintöhallitus voi määrätä hänet enintään 30 päiväksi sairaalaan tutkittavaksi.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos lääkintöhallitus toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, lääkintöhallituksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidossa pitämisestä ja hoidon jatkamisesta on voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

Jos lääkintöhallitus toteaa, että edellytyksiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen niin halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta tai hänen säilyttämisensä vankilassa välittömästi lopetettava.

Jos lääkintöhallitus 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon saattavat olla olemassa, lääkintöhallituksen on siirrettävä asia sosiaalihallituksen ratkaistavaksi. Sosiaalihallituksen päätöksestä ja erityishuollon lopettamisesta on voimassa, mitä 19 §:ssä säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta, saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Sairaalan lääkärin 17 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa tekemään päätöksen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tah-

Ehdotus

matta, tuomioistuिन voi saattaa kysymyksen hänen psykiatrisen sairaanhoidon tarpeestaan *sosiaali- ja terveyshallituksen* selvittäväksi. Tuomioistuिन voi samalla määrätä hänet säilytettäväksi vankilassa, kunnes *sosiaali- ja terveyshallituksen* päätös on annettu.

Jos rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittämiseksi on välttämätöntä, *sosiaali- ja terveyshallitus* voi määrätä hänet enintään 30 päiväksi sairaalaan tutkittavaksi.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos *sosiaali- ja terveyshallitus* toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, *sosiaali- ja terveyshallituksen* on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidossa pitämisestä ja hoidon jatkamisesta on voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

Jos *sosiaali- ja terveyshallitus* toteaa, että edellytyksiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen niin halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta tai hänen säilyttämisensä vankilassa välittömästi lopetettava.

Jos *sosiaali- ja terveyshallitus* 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon *ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallitus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta niin kuin* 19 §:ssä säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta, saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Sairaalan lääkärin 17 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa tekemään päätöksen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tah-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

dosta riippumatta, haetaan kuitenkin muutosta valittamalla lääkintöhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Lääkintöhallituksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä *sosiaalihalituksen* päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden ja lääkintöhallituksen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

dosta riippumatta, haetaan kuitenkin muutosta valittamalla *sosiaali- ja terveystieteiden* hallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) *säädetään*.

Sosiaali- ja terveystieteiden hallituksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden ja *sosiaali- ja terveystieteiden* hallituksen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa *säädetään*.

34 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lääkintöhallitus antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita tahdosta riippumatta annettavan hoidon järjestämisestä.

Lääkintöhallitus vahvistaa tarvittaessa tässä laissa tarkoitetuissa lausunnoissa ja päätöksissä käytettävien lomakkeiden kaavat.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita tahdosta riippumatta annettavan hoidon järjestämisestä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa tarvittaessa tässä laissa tarkoitetuissa lausunnoissa ja päätöksissä käytettävien lomakkeiden kaavat.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____.

